

Zal het ons een zorg zijn ?

Forum kunstgras en zorgplicht: alle partijen redelijk eensgezind, maar redden we het hiermee?

Intron IV kwam in maart in een aantal etappes naar buiten: eerst de conclusies van het rapport, daarna een voorstel van banden- en wielensbranchevereniging Vaco om de zorgplicht in te vullen en ten langen leste het onderzoek. Doel van dit onderzoek was voor Vaco om alle onduidelijkheid met betrekking tot SBR-infill uit de lucht te halen en vooral ook de zorgplicht goed in te vullen. De vraag is of dit gelukt is. De markt en de overheid maken weliswaar geen (of nog geen) inhoudelijke opmerkingen over Intron IV, maar er lijkt voldoende onduidelijkheid te zijn over hoe Intron IV vertaalbaar is naar de zorgplicht. Vakblad Fieldmanager praat met een aantal ingewijden uit de branche over het onderwerp 'Zorgplicht en kunstgras, hoe zorgen wij daarvoor?'

Auteur: Hein van Iersel

Het gezelschap in De Bilt is redelijk thuis in de materie en treft elkaar vaker op allerlei bijeenkomsten, dus ons forum ligt eigenlijk meteen op stoom. Hein Hoek van Rebolit begint met een sleutelvraag: "Zorgplicht oké, maar bij wie ligt nu eigenlijk de verantwoordelijkheid?" Meteen al blijkt de complexiteit van alles. Want de zorgplicht kan bij wel drie verschillende partijen liggen. Allereerst natuurlijk bij de aannemer, maar daarnaast ook bij de opdrachtgever van een kunstgrasveld en ten derde bij de eigenaar van het veld. Wie werkelijk verantwoordelijk is voor de zorgplicht hangt af van de mate van bemoeienis. Een gemeente die alleen geld geeft aan een hockey- of voetbalclub zal over het algemeen niets met de zorgplicht van doen hebben. Hetzelfde geldt voor een gemeente die een

Het forum 'Zorgplicht en kunstgras, hoe zorgen wij daarvoor' is gehouden op 1 april 2009 in het Grontmij-hoofdkantoor in De Bilt. Genodigden waren tweetallen uit iedere belangengroep waarvan bekend is dat zij min of meer tegengestelde standpunten innemen over de SBR en de zorgplichtproblematiek. Dus twee aannemers, twee ingenieursbureaus, twee advocaten, twee infill-leveranciers en twee opdrachtgevers.

De volgende personen schoven aan in De Bilt:

- Wim Glaap, Procensus
- Seth van der Wielen, De Meent
- Hein Hoek, Rebolit
- Arie Verhoef, Vereniging Vaco en REcyBEM
- Theo Ceelen, CSC Ceelen
- Gosewin Bos, Oranjewoud
- Jochem Knol, Grontmij
- Gerrit de Koe, Gemeente Amsterdam
- Jacques van Middelkoop, Gemeente Utrecht
- Anja van den Borne, Holland Gijzen Advocaten
- Luurt Wildebroer, Derks Star Busmann Advocaten
- Bart Wijers van Terra XPS was uitgenodigd, maar heeft afgebeeld.

Jacques van Middelkoop

kunstgrasveld bestelt en zich verder niet afvraagt hoe dit eruit moet zien. Ook zo'n gemeente zal zich doorgaans niet bekommeren om de zorgplicht.

Gosewin Bos ziet meteen zijn kans schoon om te scoren en gooit discussiebrandstof op het vuur: "Hoe zit het nu met de adviesbureaus? Zij adviseren en nemen stelling en geven vervolgens niet thuis. Zij zouden toch als adviseur van de opdrachtgever mede verantwoordelijk moeten zijn voor de zorgplicht?" Juriste Anja van den Borne doceert: "De ingenieursbureaus zijn weliswaar aansprakelijk voor hun adviezen, maar dit valt niet onder de zorgplicht. Hun positie kun je vergelijken met de rol van een architect. Zij vallen wat dat betreft ook onder de DNR. Dit staat voor De Nieuwe Regeling, die sinds 2005 van kracht is."

"De huidige manier van testen is failliet en stamt uit het stenen tijdperk."

Advies

Bos van Oranjewoud wil graag nog een punt scoren richting adviesbureaus: "Het lijkt tegenwoordig wel of gemeentes gezamenlijk met de adviesbureaus het geld over het hek naar de verenigingen gooien met de opmerking: bouw daar maar een kunstgrasveld van. De toegevoegde

Jochem Knol

waarde van een adviesbureau is dan nul." Ook gedacht vanuit de zorgplicht is dat volgens Bos bedenkelijk, omdat verenigingen weinig kennis hebben op dit gebied.

Seth van der Wielen van De Meent: "Veel opdrachtgevers laten de keuze voor SBR of TPE over aan de aannemer. Zij schrijven geen dwingend materiaal voor. Bos vindt dat een schizofrene keuze: "Dat is pure onzin. Je kent dan op voorhand de uitkomst al. SBR is altijd veel goedkoper en zal dan dus altijd gekozen worden. In 90 procent van de situaties is de prijs doorslaggevend".

Status

De discussie richt zich op de status van Intron IV en vooral op de vraag wat de rol is van Vrom. Dit ministerie gaf eerder aan dat zij zich zoveel mogelijk afzijdig wil houden van de discussie. Deze terughoudendheid lijkt in de praktijk tot de nodige onduidelijkheid te leiden en wordt in ieder geval heel verschillend geïnterpreteerd. Het SBR-kamp zegt dat 'als er iets aan de hand zou zijn, Vrom allang zou hebben ingegrepen'. Advocaat Luurt Wildebroer: "Een positief oordeel van Vrom over deze materie is feitelijk niet meer dan een schijnzekerheid. Je weet nooit of er morgen nieuwe onderzoeken komen met nieuwe resultaten die uitgesproken negatief zijn over SBR. Maar datzelfde geldt natuurlijk voor TPE. De tegenpartij ziet dit natuurlijk geheel anders." Jochem Knol:

Luurt Wildeboer

"Er is wel een rapport, maar dit is niet officieel bevestigd door Vrom. Daarom heeft het voor mij weinig om het lijf." Ook advocaat Anja van den Borne lijkt een soortgelijk standpunt in te nemen: "Ik las gisteren weer in een Zuid-Limburgse krant dat Vaco voor haar beurt zou praten bij het openbaren van het rapport." Arie Verhoef van Vaco denkt er het zijne van: "Vrom en Rivm hebben meegewerkt aan het totstandkomen van Intron IV. Het is een kwestie van een zeer korte tijd voordat zij zich officieel achter het rapport scharen."

Zijn buurman aan de discussietafel, Jacques van Middelkoop van de gemeente Utrecht, antwoordt: "Prima, ik wil je graag op je blauwe ogen geloven, maar ik hoor dat graag van Vrom zelf." Van Middelkoop komt meteen met een suggestie: "Op de Senternovem-site staan precieze maatregelen voor een aantal andere teerhoudende stoffen die als recyclingmateriaal toepassing vinden als funderingsbouwstof onder wegen. Vergelijkbare IBC-maatregelen moeten ook voor SBR komen. Dan zijn we er uit!"

Arie Verhoef schudt weemoedig zijn hoofd: "Mooi, maar dat zal nooit gebeuren. Vrom legt het verhaal bij de branche. Die zal het moeten oplossen." Advocaat Wildebroer van CMS Derks Star Busmann staat hem bij: "Je ziet bij heel veel toepassingen dat de overheid geen vastomlijnde positie inneemt. Trouwens: absoluut risicovrij

bestaat niet. Autorijden is veel gevaarlijker dan SBR. Toch wordt daarover geen beleid ontwikkeld." Dit geldt eveneens voor veel andere activiteiten waarvoor op grond van de milieuwetgeving een zorgplicht geldt, volgens Wildeboer: "Voor al die gevallen worden vooraf ook geen garanties verlangd."

Housekeeping

Afgezien van de vraag of Vrom nu wel of niet haar zegen over Intron IV heeft gegeven lijkt er inhoudelijk-technisch weinig met het rapport aan de hand. Interessante vraag is echter hoe je de conclusies van Intron I tot en met IV naar de praktijk vertaalt. Arie Verhoef van Vaco staat op en deelt een concept zorgprotocol uit, dat ook al enige weken op de website van Fieldmanager staat. Wim Glaap is niet onder de indruk: "Dit is een prima begin, maar hiermee lukt het niet. Als ik dit aan de markt laat zien, gaat het fout. Dit schrikt mensen af. Dit moeten we in verder overleg met de branche praktisch invullen."

Glaap wordt enthousiast: "Dit kost een paar maanden. Ik denk en hoop dat ik half mei de

Theo Ceelen geeft Wim Glaap deels gelijk: "Ik geef Glaap gelijk over de noodzaak van een praktische vertaalslag. Wij moeten hier als branche met een oplossing komen." Tegelijk geeft hij echter toe dat dit niet in drie weken gaat lukken: "Dit seizoen zijn we kwijt."

Een deel van de onmacht van de branche om snel te reageren op Intron IV en het daaraan hangende zorgprotocol heeft ook te maken met de bestuurlijke onduidelijkheid rond de verschillende commissies. Tot nu toe heeft Vrom de Werkgroep Bouwmaterialen als haar gesprekspartner beschouwd. Terwijl branchebreed min of meer het gevoel bestaat dat de meest breed gedragen gesprekspartner de 'Werkgroep Kunstgras' binnen de Bsenc is. Deze commissie is nog maar amper geïnstalleerd. Dit is voor Gosewin Bos reden om tot voorzichtigheid te manen. "Als Vrom dadelijk met twee partijen door elkaar heen moet praten, gebeurt er helemaal niets". Theo Ceelen stookt het vuur nog verder op: "Wat nu 'Werkgroep Bouwmaterialen'? Als de voorzitter van deze club weigert het Intron IV rapport te ontvangen is die club toch failliet."

"Waarom gaan we niet naar een cafetariamodel toe waar de klant zelf zijn veld bij elkaar shopt?"

dikte en opbouw. Intron IV heeft voor een aantal velden de absorptiewaarde berekend. Hoe kun je dit vertalen naar de overige constructies? Seth van der Wielen: "Wat betekent dit bijvoorbeeld voor velden met een gesloten fundering waar het water meteen uit de toplaag van het veld de drainage en dus het oppervlaktewater inloopt?" Arie Verhoef: "Dat is geen moeilijke vraag: voor die velden moet je TPE gebruiken, omdat je dus geen absorptie van zink in de onderlaag hebt. Voor de rest is het overigens ook redelijk eenvoudig en overzichtelijk. In het onderzoek zijn de marges voldoende groot. Wij voorspellen een mogelijke doorslag van zink na 230 tot 1.800 jaar. Om veiligheidsredenen adviseren wij dat je na 30 jaar moet gaan testen of er mogelijk waardes worden overschreden. De toleranties zijn zo groot, dat je met kleine veranderingen in de opbouw van je

Arie Verhoef

Gerrit de Koe

Gosewin Bos

neuzen binnen de branchevereniging zover op één lijn heb staan, dat we van dit zorgprotocol een praktische vertaling hebben gemaakt." Knol van Grontmij gelooft dit niet: "Wim, dit kun jij niet waarmaken. Je kunt hier in ieder geval niet praten voor de Branchevereniging."

Constructies

Niet alleen op gebied van good housekeeping blijken er vragen te bestaan over gevolgen van Intron IV voor de zorgplicht. Op de NOC*NSF sportvloerenlijst staan misschien wel honderd verschillende constructies met elk zijn eigen laag-

veld onmogelijk in de gevarenzone kunt komen." Volgens Verhoef is het dan ook niet nodig om van ieder type zand het absorptievermogen te bepalen om te kijken of dit risico's oplevert.

Glaap: "Als Vaco zegt dat we over 30 jaar moe-

Anja van den Borne

ten gaan meten, dan is dat duidelijk. Maar wat moeten we dan meten? We kunnen dan alleen iets zinnigs meten als we de uitgangssituatie hebben bepaald en dat doet nu niemand. Daarbij komen nog wel meer praktische problemen om de hoek kijken: welke laboratoria gaan dat voor ons testen en met welke meetmethodes? Dat zijn allemaal zaken waar nog geen uitsluitsel over gegeven is."

Verhoef van Vaco reageert enigszins gefrustreerd: "Ik heb het zorgprotocol de afgelopen weken naar bijna alle aanwezigen hier opgestuurd en

Seth van der Wielen

heb nul reacties ontvangen. Daarom vraag ik het nog een keer: 'Branche kom alstublieft met opmerkingen over hoe wij het zorgprotocol kunnen optimaliseren. Wij willen hier graag mee verder en willen ook investeren in dit verhaal."

Jochem Knol haalt een ander praktisch probleem aan: "Ik lees in Intron IV over zand met een praktisch neutrale pH. In gebieden zoals Drente bouwen we de velden echter met zuur of matig zuur zand omdat dit lokaal voorradig is. Begrijp me goed; als dit betekent dat ik mijn zand verder weg moet halen, dan moet mijn opdrachtgever

Wim Glaap

"Als SBR onder het Besluit bodemkwaliteit valt, is het zonder voorzorgsmaatregelen vrij toe te passen. De vraag is of dat wenselijk is."

Theo Ceelen

"Zorgprotocol is een prima begin, maar onvoldoende op de praktijk afgesteld."

de meerkosten maar accepteren. Mijn vraag is, hoe je met dat soort zaken moet omspringen."

Gerrit de Koe van de gemeente Amsterdam geeft aan blij te zijn met de gehouden discussie. De Koe: "Na Intron IV zou je zeggen dat TPE-infill heeft afgedaan, hoewel er voor andersoortige constructies met bijvoorbeeld shockpads en lagere poolhoogtes zeker een markt voor TPE is." De Koe ziet dat veel collega-opdrachtgevers 'onrustig' zijn door de discussie en het uitblijven van 'groen licht' voor gebruik van SBR. Na Intron IV zou nu het algemene oordeel toch overwegend positief moeten zijn. Vooralsnog gaat De Koe zeker door met het gebruik van de SBR-infill constructies.

Goed = goed

Glaap: "Wanneer is goed 'goed'? Wij weten nu zoveel over uitlogen van zink, maar wanneer zijn we tevreden? Ik begrijp nu dat na 230 tot 1.800 jaar mogelijk normen worden overschreden. Wanneer zijn we tevreden?"

Ook Wildebroer wil graag de zorgplicht relativeren: "Waar gaat dit over? Kennen we een geval waar besloten is tot handhaving?" Dat aantal is heel klein en beperkt zich veelal tot evidente gevallen, zoals bijvoorbeeld in het geval van het illegaal storten van afval, aldus Wildeboer. Jacques van Middelkoop, gemeente Utrecht:

Hein Hoek

"Nederland ligt vol met zinken dakgoten waarbij een veelvoud aan zink vrijkomt. Daarover bestaat geen beleid." Gosewin Bos, half lachend: "Dat klopt niet. Het afkoppelingsbeleid van veel gemeentes zorgt er juist voor dat dit zink voortaan direct in het grondwater terechtkomt." Anja van den Borne gaat dit allemaal te ver: "De zorgplicht is gewoon een wettelijk kader, daar moeten we serieus mee omgaan. Ik blijf zitten met het feit dat Intron IV weliswaar een stuk op de goede weg is, maar dat de overheid geen hom of kuit geeft." Arie Verhoef: "Graag nog even geduld. Binnen een maand zal Vrom op de site van Senternovem via de FAQ's duidelijkheid geven over de invulling van de zorgplicht

Bodemkwaliteit

Wim Glaap heeft een suggestie: "Als we nu zorgen dat de overheid een uitzondering maakt en alles laat testen op het Besluit bodemkwaliteit. Verhoef van Vaco: "Ik begrijp wat je bedoelt, maar dat zal nooit gebeuren. SBR valt niet onder dit Besluit en hoeft nooit als zodanig getest worden. Vrom zal hiervoor nooit een uitzondering maken. Het is trouwens ook maar de vraag of dat verstandig zou zijn. Als SBR onder het Besluit bodemkwaliteit valt is het mogelijk om dit zonder voorzorgsmaatregelen vrij toe te passen. De vraag is of dat wenselijk is."

Oude rekeningen

Een andere suggestie van Glaap hakt er ook behoorlijk in: "Het is vraag of de hele SBR-problematiek niet een aangrijpingspunt is om de huidige manier van testen en de bedrijfsgebonden constructies ter discussie te stellen. Waarom

"Een positief oordeel van Vrom is niet meer dan een schijnzekerheid."

gaan we niet naar een cafetariamodel toe waar de klant bij een aannemer binnen loopt en zelf zijn veld bij elkaar shopt? Net zoals de rest van de aannemerij werkt. De kwaliteit wordt dan geborgd door een stelsel van certificaten en keuringsrapporten. Ook weer precies zoals de bouw werkt."

Theo Ceelen van CSC Ceelen lijkt het daarmee gedeeltelijk eens te zijn: "De huidige manier van testen is failliet. Dat is iets uit het stenen tijdperk. Theo Ceelen gaat verder: "Deze hele discussie is voor een aantal partijen alleen maar een manier om het innovatieproces te vertragen. Je moet ons als industrie gewoon even de tijd geven, dan lossen we het probleem zelf wel op."

Ceelen gaat zelfs nog verder: "Ik durf zo 30 jaar garantie te geven op problemen met SBR. Wij hebben afspraken gemaakt met onze leveranciers en durven die zorgplicht gewoon in te vullen voor de volledige periode."

"Wanneer is goed 'goed'?"

Samenvatting

Op 1 april 2009 discussieerden elf insiders uit de kunstgraswereld over de invulling van de zorgplicht naar aanleiding van het uitkomen van Intron IV. Het algemene gevoel was dat Intron IV weinig verrassingen biedt, maar dat de praktische vertaling van de aanbevelingen in Intron IV naar een breed gedragen zorgprotocol nogal wat voeten in de aarde heeft. Dit heeft te maken met: het ontbreken van een duidelijke breed geaccepteerde gesprekspartner in de branche; een terughoudende opstelling van Vrom en een grote verscheidenheid aan bedrijfsgebonden constructies. Hiervoor zou tot op details de zorgplicht overal anders ingevuld moeten worden. Over de toepasbaarheid van SBR zegt dit weinig. Daar is de rode draad nu langzaam wel duidelijk: SBR kan worden toegepast als een goed en goedkoop instroommateriaal maar vraagt in aanleg, beheer & onderhoud de nodige aandacht.